

PEFC-vesistösuojavyöhykkeet lintujen pesimäaikaisten hakkuiden vaikutusarviointiin

Kirsi Riekkä & Markus Strandström

15.11.2024

Työn tavoite ja toteutus

- Lintujen pesimäaikaisten hakkuiden vaikutusten arviointia varten haluttiin selvittää metsätalousmaille kohdistuvien PEFC-sertifikaatin mukaisten vesistöjen suojavyöhykkeiden kokonaispinta-ala Suomessa.
 - Vesiensuojelun lisäksi suojavyöhykkeet turvaavat monimuotoisuutta ja parantavat myös linnuston elinmahdollisuuksia talousmetsissä.
- Metsäteho on tuottanut jo aiemmin PEFC-sertifikaatin mukaiset vesistöjen suojavyöhykkeet osakkailleen operatiiviseen käyttöön.
 - Aineistot on kuvattu dioilla 4-5.
- Tässä työssä rajattiin PEFC-vesistösuojavyöhykkeistä vain ne, jotka sijaitsevat metsätaloustyössä olevilla alueilla.
 - Metsämaan tunnistamiseen käytettiin Suomen metsäkeskuksen metsämaskia.
 - https://www.metsakeskus.fi/sites/default/files/document/tietotuotekuvaus_metsamaski.pdf
 - Luonnonsuojelualueilla sijaitsevat PEFC-suojavyöhykkeet rajattiin pois.
 - Suomen ympäristökeskuksen luonnonsuojelualueet: erämaa-alueet, valtion omistamat ja yksityisten mailla, https://www.syke.fi/fi-FI/Avoin_tieto/Paikkatietoaineistot/Ladattavat_paikkatietoaineistot#L.

PEFC-sertifioinnin kriteerejä

- *Suojakaistan leveys on keskimäärin vähintään 10 metriä, mutta kaikkialla vähintään 5 metriä. Todennus:*
 - *Käsittelyalueella suojakaista on säilynyt kriteerin edellyttämällä tavalla silloin, kun seurannan perusteella suojakaistan pituudesta yli 90 prosentilla maanpinta on pysynyt rikkoutumattomana ja kasvillisuudessa on säilynyt kerroksellisuutta ja peitteisyyttä.*
 - *Käsittelyalue on yhdestä tai useammasta metsikkökuviosta koostuva kokonaisuus tai kartalle rajattu alue, jolla tehdään samantyyppisiä hakkuu- tai muita metsänhoitotoimenpiteitä pääasiassa koko alueella.*
 - *Uomaltaan alle 2 m leveiden ojamaisten, suoristettujen ja perattujen purojen suojakaista on vähintään 5 m. Suojakaistoilta runkopuut voidaan poistaa. Poikkeukset eivät koske uomia, joissa on Suomen luontaiseen lajistoon kuuluva lohikalakanta.*
 - *Vesistöihin luokitellaan kuuluvan meret, järvet, lammet, joet ja purot. Puroja ovat myös pienet uomat, jossa on vettä ympäri vuoden ja kalan kulku on mahdollista. Purojen tunnistamiseen voidaan käyttää Ranta10-aineistoa ja lohikalakanta-aineistoa.*
 - *Metsälain (1093/1996) 10 §:n mukaisten luonnontilaisten tai luonnontilaisten kaltaisten sekä ympäristöstään selvästi erottuvien erityisen tärkeiden elinympäristöjen hoito- ja käyttötoimenpiteet tulee tehdä elinympäristöjen ominaispiirteet säilyttävällä tai vahvistavalla tavalla.*
- Tässä työssä käytettiin kiinteitä 10 m puskurivyöhykkeiden leveyksiä vesistöjen rantaviivoihin nähden.
- Haluttiin varmistaa, ettei ainakaan aliteta PEFC-kriteerejä muille kuin metsälakikohteiden vesistöille.
 - Näin tehtiin myös metsälakikohteille, mutta niille on tämän karttatason lisäksi huomioitava muut lain vaatimukset suojavyöhykkeistä (Metsäkeskuksen tulkintasuositus: puuston pituuden levyinen vyöhyke).

PEFC-vesistösuojavyöhykkeiden aineiston rajaukset

Mukana yleisimmät vesistökohteita kuvaavat avoimet paikkatietoaineistot:

- Metsälakikohteet ja muut erityisen tärkeät elinympäristöt (ETE), joista valittu vesistöelinympäristöt.
- Vaka- ja virtavesiaineistot.
- Esitelty tarkemmin seuraavalla kalvolla.

Pois jätetty mm.:

- Muut kuin vesistöelinympäristöjen metsälakikohteet.
- Maastotietokannan altaat.
- Museoviraston muinaismuistokohteet, koska niiltä on suositeltavaa kaataa puut.

ETE-kohteista valitut vesielinympäristöt

Koodi	Kuvaus
610	Pienvesi
611	Joki
612	Järvi
613	Lampi
614	Lähde
615	Lähteikkö
616	Koski
617	Kosteikko
618	Puro
619	Salapuro
620	Tulvaniitty/luhta
621	Umpeen kasvanut pienvesi
623	Noro
624	Tihkupinta
625	Tulvametsä, metsäluhta
626	Flada
627	Kluuvi
629	Merenranta-alue

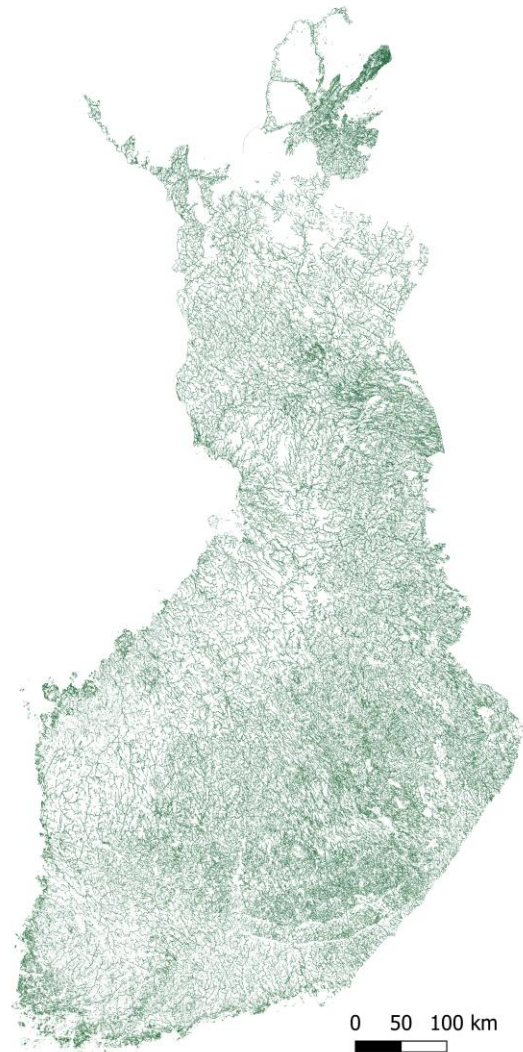
Aineistot PEFC-vesistösuojavyöhykkeiden määrittämiseen

Aineisto	Geometria- tyyppi	Aineiston tuottaja	Puskurin leveys	Huom.
Erityisen tärkeät elinympäristöt ja muut tärkeät elinympäristöt (ETE)	Alue	Suomen metsäkeskus	10 m	Vain kohteet, joilla on vesistön koodi
Maastotietokanta (MTK): järvet, virtavesialueet ja meret	Alue	Maanmittaus- laitos	10 m	Kohteiden tarkkuudet dokumentoitu ja vaihtelevat kohteittain
Ranta10: joet ja uomaverkosto	Viiva	Suomen ympäristökeskus	• 11 m, kun uoman leveys alle 2 m • 12,5 m kun uoman leveys 2...5 m	• Puuttunut tieto uoman leveydestä yhdistetty maastotietokannan avulla • Aineiston sijaintitarkkuus poikkeaa maastotietokantaan nähden ja kattavuus on suppeampi
Ranta10: jokialueet	Alue	Suomen ympäristökeskus	10 m	Ranta10-jokialueaineisto sisältää osin myös MTK-virtavesiviivoja, mutta ei sisällä kaikkia MTK-virtavesialueita
Virtavesien lohikalakannat	Viiva	Suomen ympäristökeskus	• 11 m, kun uoman leveys alle 2 m • 12,5 m kun uoman leveys 2...5 m	• Puuttunut tieto uoman leveydestä yhdistetty maastotietokannan avulla • Aineiston sijaintitarkkuus poikkeaa maastotietokantaan nähden

Tulos

- PEFC-vesistösuojavyöhykkeiden pinta-ala Suomessa on yhteensä noin 466 000 ha.
 - Suojavyöhykkeet kattavat 1,5 % maapinta-alasta.
 - Vyöhykkeitä esiintyy koko valtakunnan alueella.

Metsäteho

LUOMASSA MAHDOLLISUUKSIA